

Justitsministeriet

Dato: 25. februar 2008

Dok.: FRM40688

Sagnr.: 2008-154-0115

Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål H og M fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del) tirsdag den 26. februar 2008

Spørgsmål H:

”Hvilke overvejelser giver Rigspolitiets statusrapport om kriminalitet forøvet af bander 2007 ministeren anledning til, herunder i forhold til yderligere at forstærke indsatsen mod kriminelle bander for at bekæmpe den kriminalitet, som begås af banderne, og forhindre voldelige konfrontationer mellem banderne?”

Spørgsmål M:

”Hvad agter ministeren at gøre for at øge den forebyggende indsats for at undgå, at unge ender i bander, herunder særligt for at forhindre, at unge, der i deres opvækst er påvirket af krigstraumer, ender i bander eller kriminalitet?”

1. Jeg vil gerne starte med at takke udvalget for at give mig lejlighed til at redegøre for status for politiets forstærkede indsats mod de kriminelle bander.

Som vi også kom ind på under samrådet den 17. januar – om de bekymrende skudepisoder, vi har set – er problemerne med bandekriminalitet desværre ikke et forbigående fænomen.

Det er også grunden til, at det i de senere år har været et af politiets meget prioriterede områder at få identificeret og – så vidt det overhovedet er muligt – ”afmontere” banderne. Helt konkret hvordan, kommer jeg nærmere ind på om lidt.

Men vi kan lige så godt være realistiske: Der er desværre ingen snuptagsløsninger, der fra den ene dag til den anden kan eliminere bandekriminaliteten. Det er en lang og sej proces. Og selv nok så intensive tiltag viser først deres fulde effekt på den lange bane.

Det er derfor vigtigt at holde sig for øje, at politiets succeskriterier lige nu og her er:

- Vedholdende at puste de mere forrædede bandemedlemmer i nakken, og
- at få bremsset ”fødekæden” af let påvirkelige, utilpassede unge til banderne.

Og at det ser ud til at virke, illustreres meget fint af Rigspolitiets statusrapport fra januar: Politiet har godt styr på, hvem de enkelte bandemedlemmer er, og hvilken kriminalitet de står bag. Og både antallet af bander og de enkelte banders størrelse synes at have ligget stabilt de sidste par år – faktisk med en lille nedgang i antallet af medlemmer fra 2006 til 2007. Banderne er med andre ord ikke voksede.

Uden at bagatellisere de problemer, der uomtvisteligt er, synes jeg derfor, at der er god grund til at se med fortrøstning på effekten af politiets forstærkede indsats.

2. Som bekendt bygger politiets indsats over for bandekriminalitet på den strategi, som Rigspolitiet fremlagde i juni 2005.

Populært sagt er der tale om en forstærket indsats på ”to ben”: På den ene side en ”hård” del med fokus på hurtige og konsekvente reaktioner over for de mest forhærdede bandekriminelle. Og på den anden side en ”blød” del med forebyggende og kriminalpræventive tiltag over for de utilpassede unge, der endnu ikke er låst fast i en kriminel løbebane.

Selvom der ofte er mere fokus på den ”hårde” indsats over for de mest forræde, er det meget vigtigt for mig at understrege, at den ”bløde” indsats er lige så vigtig – hvis ikke mere.

Hvis vi for alvor skal dæmme op for bandekriminaliteten, handler det jo om at få forhindret, at unge mennesker overhovedet kommer så langt ud.

Og det kræver selvfølgelig en bred kriminalpræventiv og social indsats.

Derfor er jeg også helt enig i det synspunkt, der ligger bag spørgsmål M om den forbyggende indsats.

[Den "bløde" indsats]

3. Med det in mente vil jeg lægge ud med den "bløde" indsats i form af forebyggende tiltag over for de utilpassede unge.

Den forebyggende og kriminalpræventive indsats over for utilpassede unge bygger som nævnt på Rigspolitiets strategi fra juni 2005.

Inden jeg kort skitserer hovedelementerne, vil jeg lige nævne, at Rigspolitiet for tiden arbejder på en statusrapport også for den forebyggende del. Statusrapporten forventes at kunne foreligge inden udgangen af marts måned. Og så snart den foreligger, vil den selvfølgelig blive sendt til Retsudvalget.

Strategien for den forebyggende indsats over for utilpassede unge bygger på 3 hovedelementer:

- Identifikation af de utilpassede unge
- Hurtig iværksættelse af SSP-indsats mv.
- Konsekvente reaktioner

4. En grundlæggende forudsætning for at kunne iværksætte en forebyggende indsats i tide er naturligvis at få identificeret de børn og unge, der har problemer. Og det vel at mærke så tidligt som overhovedet muligt. Helst allerede når de allerførste tegn på asocial opførsel viser sig.

Her er samspillet mellem politi, socialforvaltning, daginstitutioner, skoler og – ikke mindst – forældrene i sagens natur helt afgørende. Det er der for så vidt intet nyt i.

SSP-samarbejdet er det naturlige omdrejningspunkt også for den kriminalpræventive indsats over for de utilpassede unge. Det er helt centralt at have et tæt samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi, hvis vi skal nå at opfange faresignalerne, mens de unge endnu kan nås.

I praksis er det dem, der har kontakt med de unge i hverdagen – SSP-konsulenterne, skolelærerne, klubmedarbejderne, pædagogerne, fodboldtrænerne osv. – der har fingeren på pulsen i forhold til, hvilke børn og unge der er i farezonen. Også når det gælder de første tegn på, at nogen begynder at ”flirte” med en bandeidentitet.

Det ligger derfor i strategien, at der skal ske en styrkelse af samarbejdet mellem kommunerne og politiet – bl.a. i SSP-regi – og at der skal arbejdes intensivt med at opøve de unge på gadeplan, og hvor de færdes i klubber osv.

I den forbindelse siger det sig selv, at det også er helt afgørende at inddrage forældrene og holde dem fast på deres ansvar. Det er jo et kæmpe omsorgssvigt, når forældre lader deres børn rende rundt på gaden på underlige tidspunkter og i dårligt selskab.

Derfor er et af elementerne i strategien også, at politiet – i samarbejde med kommunerne – hurtigst muligt skal inddrage forældrene, f.eks. ved såkaldte ”bekymrings-samtaler” eller ”bekymringsbreve”.

Når vi snakker om at inddrage de unges netværk og familie, vil jeg også nævne den cirkulæreskrivelse om samarbejdet mellem politiet og de muslimske lokalmiljøer, som Justitsministeriet udsendte i oktober sidste år.

Med cirkulæreskrivelsen er politikredsene blevet anmodet om at indlede et øget samarbejde med de muslimske lokalmiljøer. Og politikredsene har samtidig fået et idé-katalog med forslag til, hvordan det kan ske i praksis. Her kan jeg f.eks. nævne inddragelse af indvandrerefor- eninger, boligforeninger, fædregrupper osv. Et andet godt eksempel er brugen af positive rollemodeller fra de unges eget lokalmiljø.

Efter min mening er det lige præcis den slags konstruktive tiltag, der skal til, hvis vi skal nå ud til de utilpassede unge, der er i fare for at ende i bandekriminalitet.

5. Som sagt kommer der snart en statusrapport også for den forebyggende og kriminalpræventive indsats. Og jeg vil derfor ikke sige så meget mere om det her i dag.

Men jeg vil dog lige nævne den styrkelse af det lokale kriminalpræventive samarbejde, der er sket med politiformen. De nye kreds- og lokalråd danner her de centrale rammer for et tæt samarbejde mellem alle lokale aktører – og ikke mindst mellem kommunerne og politiet.

Jeg vil også lige fremhæve, at regeringen for nylig nedsatte en kommission til at kulegrave den samlede indsats over for ungdomskriminalitet. Her er indsatsen over for de utilpassede unge naturligvis et helt centralt emne.

[Børn og unge med krigstraumer]

6. I spørgsmål M nævnes særligt unge, der er påvirket af krigstraumer. Og jeg er helt enig i, at det er vigtigt at få belyst spørgsmålet om sammenhængen mellem krigstraumer og utilpasset adfærd.

I den forbindelse vil jeg nævne det såkaldte ”Projekt Fokus”, som er gennemført af Teori og Metodecenteret.

Ved dette projekt har man analyseret datamateriale for 2003-2005 fra landets syv sikrede institutioner for børn og unge.

Undersøgelsen viser bl.a., at 2 ud af 3 unge på de sikrede afdelinger havde anden etnisk baggrund end dansk. Af de unge med anden etnisk baggrund havde 7 ud af 10 flygtningebaggrund. Desværre ikke overraskende havde en meget stor del af de unge med flygtningebaggrund haft traumatiske opvækstforhold, og mange havde kun én forælder.

De her tal illustrer behovet for at se nærmere på, om man kan gøre noget særligt over for den her gruppe.

Det Kriminalpræventive Råd har da også stor fokus på gruppen af unge med flygtningebaggrund. Rådet har derfor indledt drøftelser med Teori og Metodecenteret om at supplere ”Projekt Fokus” med dataindsamling fra kommunerne.

Målet er at skabe størst mulig viden – og få formidlet nogle målrettede redskaber ud til dem, der har med de unge at gøre i hverdagen.

[Den ”hårde” indsats]

7. Når man ikke længere kan gøre sig håb om at trænge igennem med kriminalpræventive tiltag, er det nødvendigt at tage fat med den ”hårde” indsats.

Her er grundtanken i Rigspolitiets strategi fra 2005 som bekendt at overføre midlerne og erfaringerne fra rockerindsatsen til en målrettet monitorering og efterforskning mod de konkrete bander og bandemedlemmer.

Når politiet har valgt at bruge de samme redskaber som ved indsatsen over for rockerne, er det selvfølgelig pga. den meget synlige effekt, vi har set af denne indsats.

Og grundlæggende handler det jo både i forhold til rockerne og banderne om organiseret kriminalitet, der især manifesterer sig ved narkohandel, våbenbesiddelse og grov vold.

Strategien bygger på en såkaldt proaktiv og efterretningsbaseret politiindsats. Det betyder bl.a., at politiet – uden at afvente konkrete anmeldelser – målrettet skal følge og efterforske bandemiljøerne.

8. Ligesom ved indsatsen over for rockerne er der fokus på at få indsamlet detaljerede oplysninger om de konkrete bander og bandemedlemmer. Det giver politiet et overblik over miljøet, der gør det muligt at følge banderne tæt og få optrevet og retsforfulgt de enkelte medlemmers kriminalitet.

Som det med al ønskelig tydelighed fremgår af Rigspolitiets statusrapport fra januar, er det lykkedes for politiet at skabe et endog meget detaljeret overblik over de enkelte bander – helt ned på individniveau.

I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at den omstændighed, at Rigspolitiet nu har offentliggjort så detaljerede oplysninger om bandemiljøerne, ikke kan tages som et udtryk for, at problemet er voksende i omfang.

Rapporten er derimod udtryk for, at politiet har opbygget et meget nøje kendskab til banderne og deres kriminalitet. Og statusrapporten viser med andre ord, at strategien rent faktisk virker.

Muligheden for at følge banderne helt tæt vil i øvrigt blive endnu bedre nu, hvor specialenheder i de nye store politikredse gør det muligt at sætte endnu mere målrettet ind over for den organiserede kriminalitet.

Bl.a. har samtlige politikredse oprettet en afdeling for operativ planlægning og analyse. Disse såkaldte OPA-centre skal løbende kortlægge de lokalt forankrede banders medlemmer og aktiviteter.

9. De bander, som begår alvorlig, organiseret kriminalitet, er typisk motiveret af at tjene penge på ulovlig vis.

I relation til indsatsen mod rockerne, har man haft rigtig gode erfaringer med at bruge den såkaldte ”Al-Capone metode”. Og de erfaringer er selvfølgelig overført til indsatsen mod andre kriminelle bander. Strategien fra 2005 indebærer derfor også en massiv og sammenhængende myndighedsindsats, som giver mulighed for at kortlægge de enkelte bandedemlemmers økonomiske og skattemæssige forhold – og sammenholde dette med deres synlige forbrug af materielle goder.

10. Det forhold, at banderne i vidt omfang er motiveret af profit – især gennem hash- og narkohandel – indebærer også, at der opstår konflikter med andre ”konkurrerende” bander og rockergrupper. Og som vi så med skudepisoderne i efteråret og omkring jul, kan de konflikter bryde ud i meget voldsomme episoder.

Som nævnt er en del af politiets strategi en hurtig og konsekvent retshåndhævelse i forhold til personer med tilknytning til banderne – nul-tolerance, om man vil. Det gælder selvfølgelig ikke mindst, når det drejer sig om besiddelse og anvendelse af våben.

Her er et af politiets redskaber jo de såkaldte visitationszoner, som forhåbentlig også har en vis præventiv effekt i forhold til at få knive og skydevåben væk fra gaderne.

Og jeg vil her også nævne det lovforslag, som jeg forventer at fremsætte senere i samlingen, med henblik på at skærpe straffen for bl.a. ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder.

For at sikre, at personer, der har båret skydevåben på offentligt tilgængelige steder, umiddelbart kan fjernes fra gaden, vil lovforslaget også indeholde en ændring af retsplejelovens regler om varetægtsfængsling, så det bliver muligt at bruge såkaldt retshåndhævelsesarrest i sådanne sager.

Samtidig vil jeg tage initiativ til at udvide de nuværende målsætninger for sagsbehandlingstiderne i voldssager til også at omfatte sager om ulovlig våbenbesiddelse på offentligt sted.

[Sammenfatning]

11. Som det gerne skulle være fremgået klart, er indsatsen over for bandekriminaliteten et meget højt prioriteret område for politiet. Og det gælder i øvrigt både den ”bløde” og den ”hårde” indsats.

Rigspolitiets statusrapport fra januar viser da også, at politiet følger banderne tæt, og at bandemedlemmerne bliver retsforfulgt effektivt og konsekvent.

Jeg har stor fortrøstning til, at de mange både forebyggende og retshåndhavende tiltag, jeg har været inde på, samlet set vil give en målbar effekt – nøjagtigt som vi i sin tid så det med rockerne.

Tak.